



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: L. K.
bytem X

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 8. 2021, sp. zn. SZ/MPSV-2021/35159-924,
č. j. MPSV-2021/35159-924/7,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 8. 2021, sp. zn. SZ/MPSV-2021/35159-924, č. j. MPSV-2021/35159-924/7, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) brojil žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 8. 2021, sp. zn. SZ/MPSV-2021/35159-924, č. j. MPSV-2021/35159-924/7 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný opětovně zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky ve Zlíně ze dne 6. 4. 2018, č. j. 18929/2018/ZLI (dále též „prvostupňové rozhodnutí“ či „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“), a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.
2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně snížil žalobci příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), z 8 800 Kč na 4 400 Kč od května 2018, neboť dle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Zlín (dále jen „OSSZ“) ze dne 12. 3. 2018 žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezvládá 6 základních životních potřeb (oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost).

II. Napadené rozhodnutí

3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný shrnul dosavadní postup ve věci. Zejména připomněl, že jeho předchozí rozhodnutí ze dne 9. 5. 2019, č. j. MPSV-2018/86843-924/5 (dále jen „původní rozhodnutí o odvolání“), bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2021, č. j. 33 A 48/2019-43 (dále jen „zrušující rozsudek“), a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. V souladu se závazným právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku nechal žalovaný zdravotní stav žalobce opětovně přezkoumat Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“).
4. V doplněném posudku ze dne 1. 7. 2021 komise vycházela z podkladové dokumentace (spisové dokumentace žalovaného a OSSZ Kroměříž) a zdravotnické dokumentace, včetně odborných lékařských nálezů. PK MPSV dospěla k závěru, že mezi lékařskými nálezy neexistují rozpory dotýkající se skutečností významných pro posudkový závěr. Zdravotnickou dokumentaci pak PK MPSV shledala dostatečnou k projednání v nepřítomnosti žalobce a k přijetí posudkového závěru. V kontextu zdravotní dokumentace komise prostudovala a vyhodnotila taktéž závěry sociálního šetření.
5. PK MPSV dospěla k závěru, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobce má dopad na jeho schopnost zvládat základní životní potřeby. V případě žalobce se jedná o osobu s lehkou mentální retardací v předchorobí; žalobce utrpěl dne 30. 3. 2006 polytrauma po skoku z okna ze 4. patra. Při tom došlo ke zlomenině předního a zadního oblouku obratle C1, zlomenině obratlů C2, C4, C5, byla provedena fixace segmentu krční páteře C4-C6, extirpace vyhřezlého disku mezi obratly C4-C5. Dále žalobce utrpěl kontuzi míchy v segmentu obratle C3 a další traumata. Žalobce se podrobil komplexní léčbě (včetně rehabilitací) v Rehabilitačním ústavu Hrabyně. Absolvovanou léčbu PK MPSV na základě doložených lékařských zpráv zhodnotila jako efektivní.
6. Ze zprávy praktické lékařky z ledna 2015 PK MPSV zjistila, že chování žalobce je přiměřené, komunikace přiměřená, vážne časová orientace, paměť je přiměřená a intelekt snížený (MMSE 23b). Z výsledků psychiatrického vyšetření ze září 2016 PK MPSV dále zjistila, že se žalobce přes den dívá na televizi, chodí na procházky, čte noviny a alkoholu se vyhýbá. Má dobrou náladu, je spokojený. Objektivně se žalobce

- neorientuje v čase. Žalobce se projevuje simplexně, těžkopádně a má zpomalené psychomotorické tempo. Je klidný, usměvavý, jeho odpovědi jsou chudší. Podle vyšetření praktické lékařky z března 2018 jsou chování a komunikace žalobce přiměřené, vážne orientace časem, paměť je přiměřená a intelekt snížený (MMSE 21b.)
7. K základní životní potřebě orientace, jejíž (ne)zvládnutí vyhodnotil krajský soud ve zrušujícím rozsudku ze strany PK MPSV jako nedostatečně přesvědčivě zdůvodněné, komise nově uvedla, že v dlouhodobě nepříznivém stavu žalobce neshledala medicínský podklad, z důvodu kterého by neměl být schopen tuto základní životní potřebu zvládat. U žalobce není dokumentována těžká kognitivní porucha ani těžká oboustranná porucha vizu a sluchu. Současně PK MPSV konstatovala, že vážnou časovou orientaci neznemožňuje žalobci běžné fungování v jeho přirozeném sociálním prostředí a vliv nedostatečné časové orientace zohlednila v uznaných základních životních potřebách péče o zdraví a osobní aktivity. Podle PK MPSV má žalobce ke zvládnutí základní životní potřeby orientace dostatečné schopnosti.
 8. Po prostudování dokumentace dospěla PK MPSV opětovně k závěru, že žalobce není schopen zvládat celkem šest základních životních potřeb (oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost). Neexistuje medicínský důvod, proč by žalobce nemohl ostatní základní životní potřeby zvládat. Proto je podle závěrů PK MPSV žalobce nutné považovat za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Tento stav trval i k datu 1. 3. 2018.
 9. Doplněné posudkové závěry žalovaný posoudil z hlediska úplnosti a přesvědčivosti. Konstatoval, že doplňující posudek byl vypracován komisí v řádném složení, po prostudování dostatečně shromážděné podkladové dokumentace a komise přijala jasný posudkový závěr. O posudkovém zhodnocení a posudkovém závěru nemá žalovaný pochybnost. Komise se při hodnocení zdravotního stavu neodklonila od závěru posudkového lékaře OSSZ a současně respektovala závazný právní názor vyslovený ve zrušujícím rozsudku. Proto důkladně zdůvodnila zvládnutí základní životní potřeby orientace.
 10. Konečně k základní životní potřebě komunikace žalovaný konstatoval, že touto se krajský soud ve zrušujícím rozsudku nezabýval, neboť nebyla součástí žalobních námitek. Proto žalovaný považuje hodnocení základní životní potřeby komunikace uvedené v původním posudku PK MPSV ze dne 18. 4. 2019 za dostačující pro vypořádání odvolací námítky stran nezvládnutí této životní potřeby. Jelikož žalobce proti posouzení zvládnutí základní životní potřeby komunikace nebrojil žalobou, lze dle žalovaného dospět k závěru, že přijal vysvětlení k této životní potřebě uvedené v původním rozhodnutí o odvolání.
 11. Žalovaný uzavřel, že na základě posudku PK MPSV ze dne 1. 7. 2021 nebylo možné rozhodnutí prvostupňového orgánu změnit. Žalobce nezvládá celkem 6 základních životních potřeb, což jej opravňuje pobírat příspěvek na péči ve výši 4 400 Kč. Proto odvolání opětovně zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

III. Žaloba

12. V žalobě uplatnil žalobce následující žalobní body. Především namítal, že komise při hodnocení zvládnutí základní životní potřeby orientace vycházela z rozporných

podkladů. Podle žalobce panuje rozpor mezi hodnocením orientace v čase učiněným odbornými lékaři na straně jedné a pracovníci úřadu práce na straně druhé. PK MPSV tyto rozpory ve svém posudku nikterak nevysvětlila ani neodstranila. Proto je závěr komise, že žalobce má schopnost orientace v čase, a tím zvládá i základní životní potřebu orientace, nepřesvědčivý.

13. Dále žalobce uvedl, že PK MPSV sice připouští vážnou časovou orientaci, ale dodává, že tato neznemožňuje běžné fungování žalobce. Přitom neupřesňuje, co podle jejího názoru běžným fungováním je, a co není. Takový postup považuje žalobce za chybný. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“), jasně stanoví, že chybějící orientace v čase je důvodem nezvládnutí základní životní potřeby orientace. V této souvislosti pak žalobce doplnil, že přirozeným sociálním prostředím není jen jeho byt, nýbrž i jeho rodina a známí, které s pomocí pečující osoby může navštívit, návštěvy lékaře, společné nakupování, popř. výlety s pečující osobou apod.
14. Žalobce brojil rovněž proti hodnocení zvládání základní životní potřeby komunikace. V tomto ohledu opomenula komise posoudit používání běžných komunikačních prostředků. Za běžný komunikační prostředek dnešní doby považuje žalobce telefon, neboť výhradně s jeho pomocí si lze v případě úrazu či prudkého zhoršení zdravotního stavu přivolat pomoc. Veškeré pokusy naučit žalobce používat telefon však byly vzhledem k jeho diagnóze (lehká mentální retardace) neúspěšné. S ohledem na věk žalobce a vyšší pravděpodobnost rizika zdravotních komplikací je nutné aktivitu použití běžných komunikačních prostředků posoudit jako nezvládnutou.
15. Z důvodů chybného posouzení zvládání základních životních potřeb orientace a komunikace má žalobce napadené rozhodnutí za nezákonné. Proto krajskému soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí společně s rozhodnutím správního orgánu I. stupně zrušil.

IV. Vyjádření žalovaného

16. Žalovaný se k žalobě vyjádřil přípisem ze dne 29. 11. 2021, v němž předně poukázal na obsah zrušujícího rozsudku, podle kterého je hodnocení vybraných potřeb žalobce ze strany komise v pořádku a za potřebné považoval soud doplnit pouze zdůvodnění zvládání základní potřeby orientace. Žalovaný je přesvědčen, že se PK MPSV objektivizací zdravotního stavu žalobce ve vztahu ke zvládání základní životní potřeby orientace podrobně zabývala.
17. Mezi závěry sociálního šetření a zdravotnickou dokumentací pak žalovaný neshledal žalobcem namítaný rozpor; závěry PK MPSV plně korespondují s výsledky sociálního šetření. Co se týče žalobcem namítaného nezvládání základní životní potřeby komunikace, žalovaný konstatoval, že předestřená diagnóza není sama o sobě důvodem pro uznání této potřeby za nezvládnutou. Komise při hodnocení této potřeby vycházela ze všech dostupných lékařských zpráv, z nichž vyplynulo, že u žalobce jsou objektivní schopnosti komunikace zachovány. Své závěry komise zdůvodnila a vypořádala se s námitkami žalobce.
18. V posuzované věci žalovaný shromáždil zákonem stanovené podklady rozhodnutí. PK MPSV vycházela z relevantních a aktuálních lékařských nálezů a z výsledků sociálního šetření, přičemž vše zhodnotila v intencích zrušujícího rozsudku. Doplněný

posudek PK MPSV pak žalovaný vyhodnotil z hlediska úplnosti, přesvědčivosti, přezkoumatelnosti a bezrozpornosti. Žalovaný je přesvědčen, že v předmětném řízení nedošlo k žádným pochybením a napadené rozhodnutí je prosté vad. Proto zdejšímu soudu navrhl, aby žalobu v plném rozsahu zamítl.

V. Replika žalobce

19. V replice žalobce odmítl tvrzení žalovaného, že jsou závěry sociálního šetření a zdravotnická dokumentace ve vzájemném souladu. Mezi sociálním šetřením a zdravotnickou dokumentací existuje rozpor, neboť na rozdíl od závěrů sociálního šetření praktická lékařka zjistila chybějící orientaci v čase. K absenci časové orientace pak dospěl též psychiatr.
20. Žalobce poukázal na závěr žalovaného, dle něhož mu vážnoucí časová orientace neznemožňuje běžné fungování v přirozeném sociálním prostředí a její vliv je již zohledněn v uznání neschopnosti zvládat základní životní potřeby péče o zdraví a osobní aktivity. Žalovaný tudíž chybějící časovou orientaci přiznal, nicméně ji odmítl uznat proto, že ji již zohlednil v životní potřebě péče o zdraví a osobní aktivity. Takový postup shledává žalobce v rozporu se smyslem prováděcí vyhlášky. Ta podle něj vyjmenovává základní životní potřeby vedle sebe, nezávisle na sobě a uznání jedné nemůže vylučovat uznání druhé.
21. Při posuzování zvládání základní životní potřeby komunikace žalovaný opomenul zohlednit závěry sociálního šetření. Tehdy byla zjištěna absence schopnosti jak písemné komunikace, tak komunikace za pomoci běžných komunikačních prostředků. S ohledem na mentální retardaci není pak žalobce schopen učit se novým věcem a při nátlaku propadá hysterii a vzniká riziko nepředvídatelných reakcí. S tím se však žalovaný vypořádal velmi rychle a bez podrobnějších psychiatrických a psychologických vyšetření.
22. Žalobce konstatoval, že doplněný posudek PK MPSV nevyhovuje po stránce přesvědčivosti, přezkoumatelnosti a bezrozpornosti. Hodnocení důkazů je tendenční. Při hodnocení základní životní potřeby orientace žalovaný vyzdvihuje závěry sociálního šetření, při hodnocení životní potřeby komunikace naopak o výsledku sociálního šetření pomlčuje. Žalovaný jednoznačně nevyvrátil nezvládání aktivity č. 3 v rámci základní životní potřeby orientace a aktivity č. 3 a 5 při základní životní potřebě komunikace.

VI. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

23. Oznámením ze dne 15. 1. 2018 zahájil správní orgán I. stupně řízení za účelem opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči. V prvostupňovém řízení bylo provedeno sociální šetření v domácnosti žalobce dne 15. 1. 2018 v délce trvání tři čtvrtě hodiny. K jednotlivým životním potřebám je v záznamu o sociálním šetření uvedeno, že z hlediska orientace žalobce hůře slyší, musí se na něj mluvit hlasitě. Zrak žalobce uvádí v normě (nosí brýle). Orientace v místě, čase a osobou je v pořádku. Co se týče komunikace, podle záznamu se žalobce ústně domluví, jen se musí hlasitěji hovořit. Písemně žalobce moc nekomunikuje, má ztuhlé ruce, ale podpis zvládá. Telefonicky žalobce nekomunikuje.
24. Následně prvostupňový orgán přerušil řízení a požádal lékaře OSSZ o vypracování posudku. Z posudku OSSZ ze dne 12. 3. 2018 vyplynulo, že žalobce nezvládá šest

základních životních potřeb, pročež se považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Na podkladu toho bylo vydáno rozhodnutí správního orgánu I. stupně, proti kterému se žalobce odvolal. V odvolacím řízení nechal žalovaný vyhotovit posudek PK MPSV ze dne 18. 4. 2019, na jehož základě vydal původní rozhodnutí o odvolání, jímž rozhodnutí správního orgánu I. stupně jako správné potvrdil a odvolání zamítl. Proto žalobce podal žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Ten zrušujícím rozsudkem původní rozhodnutí o odvolání zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Závazným právním názorem soud žalovaného zavázal doplnit závěry komise tak, aby z nich bylo zřejmé, zda je žalobce orientován v čase, případně do jaké míry, a jaký vliv má tato skutečnost na zvládání základní životní potřeby orientace.

25. Vzhledem k závaznému právnímu názoru krajského soudu žalovaný vyžádal doplňující posudek ze dne 1. 7. 2021, v němž dospěla PK MPSV k závěru, že žalobce není z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu schopen zvládat šest základních životních potřeb, přičemž uznání základní potřeby oblékání a obouvání hodnotila jako velmi hraniční. Podle závěrů PK MPSV neexistuje medicínský důvod, pro který by žalobce nebyl schopen ostatní životní potřeby, vč. orientace, zvládat. Na podkladě doplněného posudku PK MPSV vydal žalovaný napadené rozhodnutí, které je v současné době předmětem soudního přezkumu.

VII. Posouzení věci krajským soudem

26. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jedná se o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
27. V souladu s § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu soud vycházel ze správních spisů předložených žalovaným a prvostupňovým orgánem.
28. Krajský soud rozhodl ve věci v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
29. Žaloba je důvodná.
30. Právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v zákoně o sociálních službách a prováděcí vyhlášce. Východiskem je přitom samotný pojem závislost (§ 8 zákona o sociálních službách), jehož význam je utvářen skrze konstrukci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Ten potom § 3 písm. c) zákona o sociálních službách definuje jako zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb.
31. Aktuální právní úprava rozlišuje pro účely poskytování příspěvku na péči čtyři stupně závislosti, přičemž kritériem pro hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i pro zařazení do jednotlivých kategorií, je posuzování zvládání deseti základních životních potřeb vymezených v § 9 odst. 1 zákona o

sociálních službách. Jedná se o následující potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. U osob do 18 let věku pak dle § 9 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že schopnost zvládat základní životní potřebu péče o domácnost se nehodnotí.

32. Podle § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky platí, že: *„Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.“*
33. Bližší vymezení životních potřeb rozhodných pro stanovení stupně závislosti na pomoci jiných osob lze nalézt v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky. Podle § 2a citované vyhlášky přitom platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé z životních potřeb závislá na pomoci jiné osoby, postačí, pokud posuzovaná osoba nezvládá být jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v příloze prováděcí vyhlášky.
34. Základní životní potřeba orientace je v příloze č. 1 písm. b) prováděcí vyhlášky vymezena tak, že za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. *poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem*, 2. *mít přiměřené duševní kompetence*, 3. *orientovat se osobou, časem a místem*, 4. *orientovat se v přirozeném sociálním prostředí*, 5. *orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat*. Za schopnost zvládat základní životní potřebu komunikace se podle přílohy č. 1 písm. c) prováděcí vyhlášky považuje stav, kdy je osoba schopna 1. *vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení*, 2. *chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv*, 3. *vytvářet rukou psanou krátkou zprávu*, 4. *porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům*, 5. *používat běžné komunikační prostředky*.
35. Správní řízení ve věci přiznání příspěvku na péči se pak vyznačuje tím, že rozhodující důkaz zde představuje odborný posudek zdravotního stavu a závislosti žadatele na pomoci jiné osoby. Povahou takového posudku, jakož i na něj kladenými požadavky, se přitom již opakovaně ve své rozhodovací činnosti zabýval Nejvyšší správní soud, který dovodil, že se jedná sice o tzv. povinný důkaz, nicméně nikoliv o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Posudek podléhá hodnocení správního orgánu, jeho správnost není nikterak presumována. Ačkoliv odborné lékařské závěry posudku nepodléhají hodnocení správních orgánů, neboť k tomu nemají správní orgány odborné medicínské znalosti, neznamená to povinnosti hodnotit provedené důkazy ve správním řízení, a tudíž i správnost posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2010,

č. j. 6 Ads 143/2009-50, či rozsudek téhož soudu ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104; rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).

36. Současně podle konstantně zastávaného názoru Nejvyššího správního soudu musí posouzení stupně závislosti osoby pro účely rozhodování o příspěvku na péči v řízení v I. stupni i v řízení odvolacím vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 63/2013-46).
37. V posuzované věci brojil žalobce proti napadenému rozhodnutí z důvodu věcné nesprávnosti posouzení odborné otázky stupně závislosti žalobce na péči či dohledu jiné fyzické osoby. Při hodnocení zvládání základních životních potřeb žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel zejména z posudku PK MPSV ze dne 18. 4. 2019 a doplněného posudku PK MPSV ze dne 1. 7. 2021.
38. Základními životními potřebami, jejichž zvládnutí je mezi žalobcem a žalovaným v nynějším soudním řízení sporné, jsou orientace a komunikace.

a) k základní životní potřebě orientace

39. Na úvod zdejší soud předesílá, že se otázce zvládání základní životní potřeby orientace věnoval již ve zrušujícím rozsudku. V tom poukázal především na skutečnost, že oba ošetřující lékaři žalobce a zpráva ze sociálního šetření hodnotí schopnost žalobce orientovat se časem rozdílně. Jelikož PK MPSV vycházela při svém hodnocení z rozporných podkladů a tyto rozpory ve svém posudku řádně nevysvětlila, vyhodnotil soud posudek PK MPSV ze dne 18. 4. 2019 ve vztahu k základní životní potřebě orientace, resp. aspektu orientace časem, jako nepřesvědčivý.
40. Při tehdejší hodnocení posudku soud vycházel z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, podle které pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento svůj závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Proto krajský soud původní rozhodnutí o odvolání zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Současně žalovaného zavázal k tomu, aby nechal posudkové závěry PK MPSV doplnit tak, aby z nich bylo zřejmé, zda je žalobce orientován v čase, případně do jaké míry, a jaký vliv má tato skutečnost na zvládání základní životní potřeby orientace.
41. Se zřetelem k závaznému právnímu názoru nyní krajský soud důsledně přezkoumal skutkový stav doplněný o posudek PK MPSV ze dne 1. 7. 2021 a dospěl k závěru, že ani tento posudek nelze v rozsahu zvládání základní životní potřeby orientace i přes jednoznačně formulovaný závazný právní názor vyjádřený ve zrušujícím rozsudku hodnotit jako dostatečně přesvědčivý.
42. Z doplněného posudku je patrné, že komise při hodnocení zvládání základní životní potřeby orientace, resp. dílčí aktivity orientace časem, vycházela (totožně jako v prvotním posudku ze dne 18. 4. 2019) z podkladů, jež byly ve vzájemném rozporu, neboť hodnotily schopnost orientovat se časem v případě žalobce rozdílně. Konkrétně z výsledku psychiatrického vyšetření MUDr. B. ze září 2016 vyplývá, že byl žalobce „objektivně nepřesně orientovaný v čase“. Potíže s časovou orientací pak opakovaně

zjistila i praktická lékařka MUDr. K., a to ve svých zprávách z ledna 2015 a března 2018. Rozdílně byla schopnost časové orientace žalobce zhodnocena při sociálním šetření, které orientaci žalobce v čase na rozdíl od citované lékařské dokumentace posoudilo jako zvládanou.

43. S ohledem na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, rozsudek ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37, či rozsudek ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22) je v případě existence rozporů v podkladech posudku povinností PK MPSV, aby se v rámci posudkového hodnocení s těmito rozpory jednoznačně a přezkoumatelným způsobem vypořádala, jakož i dostatečně zdůvodnila přijatý posudkový závěr. V opačném případě jsou komisi přijaté posudkové závěry zatíženy nepřesvědčivostí a neúplností odůvodnění.
44. V doplněném posudku PK MPSV ve vztahu k základní životní potřebě orientace uvedla, že v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu žalobce neshledává medicínský podklad, pro který by žalobce neměl být schopen základní životní potřebu orientace zvládat. Současně doplnila, že u žalobce není dokumentována těžká kognitivní porucha ani těžká oboustranná porucha vizu či sluchu, pročez má žalobce dostatečné schopnosti předmětnou potřebu zvládat. Podle komise vážnoucí časová orientace neznemožňuje žalobci běžné fungování v jeho přirozeném sociálním prostředí. Vliv vážnoucí časové orientace na schopnost stanovení a dodržení denního režimu, vyřizování osobních záležitostí či užívání léků PK MPSV podle svého tvrzení zohlednila v uznání neschopnosti zvládat základní životní potřebu péče o zdraví a osobní aktivity.
45. Krajský soud tyto závěry komise pečlivě přezkoumal a konstatuje, že ani z doplněného posudku není seznatelné, jakým způsobem se PK MPSV při hodnocení zdravotního stavu žalobce, konkrétně zvládání orientace časem, vypořádala s jednotlivými rozpornými podklady. V tomto ohledu doplněný posudek neobsahuje žádné, byť elementární, úvahy vysvětlující či odstraňující rozpory v podkladech posudku. Jelikož komise rozporné podklady ani v doplněném posudku přesvědčivě nevysvětlila, nelze na doplněný posudek v rozsahu zvládání aktivity „*orientovat se osobou, časem a místem*“ pohlížet jako na přesvědčivě zdůvodněný. Přitom platí, že postaví-li PK MPSV své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25). K tomu v posuzované věci nedošlo. Jelikož tak žalovaný o doplnění posudkových závěrů nepožádal, zatížil napadené rozhodnutí vadou. Postup žalovaného byl nejen v rozporu s citovanou judikaturou, ale i se závazným právním názorem zdejšího soudu, neboť zjištěné nejasnosti týkající se orientace v čase neodstranil, jak mu ve zrušujícím rozsudku uložil krajský soud.
46. Současně krajský soud považuje citovaný posudek za nepřesvědčivý též pro logické rozpory. Podle závěrů PK MPSV vážnoucí časová orientace žalobci neznemožňuje běžné fungování v jeho přirozeném sociálním prostředí. Poněkud rozporně (nelogicky) nicméně PK MPSV dále uvádí, že vliv vážnoucí časové orientace na schopnost stanovení a dodržení denního režimu, vyřizování osobních záležitostí či užívání léků již zohlednila v uznání neschopnosti zvládat základní životní potřeby péče o zdraví a osobní aktivity. Na jednu stranu tedy PK MPSV tvrdí, že vážnoucí časová

orientace žalobce nijak neomezuje při jeho běžném fungování v přirozeném sociálním prostředí (tj. chybějící orientace časem nemá na běžné fungování žalobce žádný vliv), na stranu druhou PK MPSV argumentuje tím, že negativní působení vážnoucí orientace časem již zohlednila v jiných základních životních potřebách (tj. chybějící orientace časem sice žalobce při běžném fungování omezuje, nicméně toto omezení již bylo zahrnuto „jinde“). S ohledem na požadavek přesvědčivosti neobstojí, pokud komise s nedostatečnou orientací v čase spojuje rozdílné následky, co se závislosti žalobce týče. V tomto ohledu tudíž shledal soud doplněný posudek vnitřně rozporným a v konečném důsledku též nepřesvědčivým.

47. Nad rámec výše uvedeného soud dodává, že pokud PK MPSV dospěla k závěru, že vážnoucí časová orientace neomezuje běžné fungování žalobce v jeho přirozeném sociálním prostředí, musí tento svůj závěr – v kontextu individuálního životního stylu žalobce (jeho individuálních aktivit, potřeb, zvyklostí) – dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit. To však PK MPSV neučinila a svůj posudkový závěr blíže nijak neobjasnila.
48. Lze uzavřít, že jelikož žalovaný při hodnocení základní životní potřeby orientace vycházel z nepřesvědčivého posudku PK MPSV ze dne 1. 7. 2021, nesplňují jeho závěry kritéria zásady materiální pravdy (§ 3 správního řádu) a skutkový stav v tomto ohledu nebyl zjištěn dostatečně.

b) k základní životní potřebě komunikace

49. Následně zdejší soud přezkoumal rovněž námitku žalobce týkající se nesprávného posouzení základní životní potřeby komunikace. Žalobce namítal, že při hodnocení potřeby komunikace PK MPSV opomenula posoudit aktivitu použití běžných komunikačních prostředků. Za běžný komunikační prostředek dnešní doby žalobce považuje telefon, přičemž veškeré pokusy naučit se jej používat byly z důvodu žalobcovy diagnózy (lehké mentální retardace) neúspěšné.
50. V této souvislosti krajský soud uvádí, že hodnocením základní životní potřeby komunikace se PK MPSV zabývala v posudku ze dne 18. 4. 2019 (doplněný posudek ze dne 1. 7. 2021 zvládání komunikace výslovně neřeší). Z citovaného posudku ve vztahu k základní potřebě komunikace plyne, že u žalobce není přítomná řečová porucha. Je taktéž schopen adekvátně verbálně komunikovat a rozumět běžné řeči. Současně PK MPSV zhodnotila, že stav zraku umožňuje žalobci čtení, úchopovou schopnost pravé ruky pro psaní potřebu a napsání krátké zprávy shledala komise zachovanou.
51. Tyto posudkové závěry vyhodnotil soud v kontextu žalobní argumentace a dospěl k závěru, že se posudek ke schopnosti žalobce používat běžné komunikační prostředky, čím lze bezesporu rozumět i mobilní telefon, skutečně nevyjadřuje. Není tak zřejmé, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, zejména přítomnost lehké mentální retardace a organického psychosyndromu, může v případě žalobce (s ohledem na rozličné projevy psychického onemocnění) zapříčinit, že ve skutečnosti nebude schopen mobilní telefon používat.
52. Jakkoliv žalobce na skutečnost, že neumí používat mobilní telefon, což ostatně plyne i ze záznamu ze sociálního šetření, poukazoval již v odvolání, PK MPSV se touto skutečností v rámci hodnocení zdravotního stavu dodatečně nezabývala a v tomto ohledu nepřijala žádný posudkový závěr. Ani žalovaný tento nedostatek neodstranil,

neboť o další doplnění posudku nepožádal. Pokud komise konstatovala, že u žalobce není přítomna řečová porucha, pročez je schopen adekvátně verbálně komunikovat, váže se toto sdělení logicky pouze ke schopnosti vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí [bod 1 písm. c) přílohy č. 1 k prováděcí vyhlášce]. Nic však již nevypovídá o schopnosti používat běžné komunikační prostředky, jejíž zvládnání žalobce zpochybňuje. Jelikož závěry komise žalobní námitku nepokrývají, shledal soud posudek PK MPSV neúplným a napadené rozhodnutí z něj vycházející v rozsahu základní životní potřeby komunikace, resp. schopnosti použití běžných komunikačních prostředků, nepřezkoumatelným.

VIII. Závěr a náhrada nákladů řízení

53. Ze všech shora uvedených důvodů rozhodl krajský soud o žalobě tak, že napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.).
54. V dalším řízení je v první řadě zapotřebí důsledně doplnit posudek PK MPSV v tom směru, aby z něj jednoznačně vyplynulo, jakým způsobem se PK MPSV při hodnocení základní životní potřeby orientace vypořádala s rozpornými podklady. Současně musí být z doplněného posudku zcela zřejmé, z jakých konkrétních důvodů žalobce – ve světle posudkových kritérií (§ 1, § 2 a § 2a prováděcí vyhlášky) – základní životní potřebu orientace zvládá či nezvládá, pokud z lékařské dokumentace plyne, že jeho časová orientace vázne, resp. je v čase orientovaný nepřesně. Právě tak je žalovaný v dalším řízení povinen doplnit posudek PK MPSV tak, aby z něj bylo jednoznačně patrné, zda žalobce navzdory svým psychickým obtížím zvládá používat běžné komunikační prostředky (zejm. mobilní telefon), či mu naopak povaha a intenzita onemocnění v používání běžných komunikačních prostředků brání.
55. Na okraj krajský soud dodává, že ponechává na úvaze žalovaného, zda v rámci dalšího řízení požádá o doplnění posudku stávající PK MPSV, anebo zda přistoupí k vyhotovení srovnávacího posudku jinou PK MPSV v rozdílném složení. S ohledem na povahu obtíží žalovaného však soud pokládá za vhodné, aby byl členem posudkové komise v případě opětovného zhodnocení zdravotního stavu žalobce odborný lékař z oboru psychiatrie.
56. O nákladech řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce výši vzniklých nákladů nevyčíslil, resp. ani úhradu nákladů vůči ve věci neúspěšnému žalovanému nepožadoval. Ani ze spisu není zřejmé, že by žalobce nějaké náklady se soudním řízením vynaložil (věc je osvobozena od soudního poplatku a žalobce nebyl zastoupen). Soud tedy ve vztahu k žalobci rozhodl o náhradě nákladů řízení tak, že se žalobci náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok II.). Žalovaný jako orgán pomoci v hmotné nouzi nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu. Kasační stížnost se podává přímo u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 12. září 2023

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce